

Incidenční spory

Jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyústí zkoumání neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka jiným (než insolvenčním) soudem či jiným orgánem ve vydání rozhodnutí, jímž se žaloba o takové určení zamítá (ve zjištění, že není důvod vyslovit neplatnost právního úkonu), jde ve smyslu ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona, o „jiný způsob zjištění“ namítané neplatnosti, jímž insolvenční soud není vázán. Skutečnost, že insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění, a že v průběhu insolvenčního řízení posoudí neplatnost takového právního úkonu pouze insolvenční soud, je dána přímo ustanovením § 231 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 2999/2020-779 ze dne 31.5.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. V., narozeného XY, naposledy bytem XY, zastoupeného opatrovníci Mgr. M.Z., advokátkou, se sídlem v H., proti žalovanému P. G., narozenému XY, bytem XY, zastoupenému JUDr. V.H., advokátem, se sídlem ve Z., za účasti E. S., narozené XY, a V. S., narozeného XY, obou bytem XY, obou zastoupených JUDr. H.K., advokátkou, se sídlem v H., jako vedlejších účastníků řízení na straně žalobce, o určení neplatnosti smlouvy o zajišťovacím převodu vlastnického práva, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 4 C 1716/2005, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 2020, č. j. 38 Co 93/2013-600, tak, že dovolání proti druhému, třetímu a čtvrtému výroku rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 2020, č. j. 38 Co 93/2013-600, se odmítá. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 2020, č. j. 38 Co 93/2013-600, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 23. října 2012, č. j. 4 C 1716/2005-415, Okresní soud v Hodoníně určil, že smlouva o zajišťovacím převodu vlastnického práva k nemovitostem - objektu bydlení č. p. XY na pozemku p. č. XY a pozemku p. č. XY v obci a katastrálním území XY (dále jen „nemovitosti“), uzavřená mezi žalobcem (J. V.) a žalovaným (P. G.) dne 26. února 2004 (dále jen „smlouva o zajišťovacím převodu práva“), je neplatná (bod I. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod II., III. a IV. výroku).
2. Šlo přitom o druhé rozhodnutí ve věci, když v pořadí první rozsudek Okresního soudu v Hodoníně ze dne 24. ledna 2007, č. j. 4 C 1716/2005-81, zrušil k odvolání žalobce a vedlejších účastníků Krajský soud v Brně usnesením ze dne 29. srpna 2008, č. j. 38 Co 213/2013-121, se závazným právním názorem, že žalobce má naléhavý právní zájem na požadovaném určení.
3. K odvolání žalovaného Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 2. července 2020, č. j. 38 Co 93/2013-600, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ze dne 23. října 2012 v bodě I. výroku (první výrok) a změnil jej v bodech II., III. a IV. výroku o nákladech řízení (druhý, třetí a čtvrtý výrok).
4. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními i právním posouzením věci soudem prvního

stupně a dodal, že „důvody existence naléhavého právního zájmu“ spočívající v nejistotě ohledně právního vztahu účastníků založeného smlouvou o zajišťovacím převodu práva „nadále trvají“ za situace, kdy řízení o vkladu vlastnického práva žalovaného do katastru nemovitostí je přerušeno do „vyřešení otázky platnosti smlouvy“. Na uvedeném ničeho nemění, že žaloba vedlejších účastníků na vyloučení nemovitostí z majetkové podstaty žalobce (jako insolvenčního dlužníka) byla pravomocně zamítnuta.

5. Rozhodnutí soudu prvního stupně je správné proto – pokračoval odvolací soud – že smlouva o zajišťovacím převodu práva je absolutně neplatná pro rozpor se zákonem (§ 39 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, dále jen „obč. zák.“), neboť ujednání smlouvy „směřují“ k tomu, že v případě prodlení žalobce se zaplacením dlužné částky přechází vlastnické právo k nemovitostem trvale na žalovaného. Jde tak „evidentně“ o nepřípustné ujednání o propadné zástavě ve smyslu rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněného pod číslem 45/2009 (dále jen „R 45/2009“) Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Sb. rozh. obč.“).

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, které původně směřoval (jen) proti prvnímu výroku ve věci samé a jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právních otázek, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, popřípadě se jedná o právní otázky, které nebyly v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

7. Dovolatel odvolacímu soudu konkrétně vytýká, že účastníci řízení byli nesprávně (co do obsahu i formy) vyrozuměni o přerušení řízení zjištěním úpadku a prohlášením konkursu na majetek žalobce a nebyli poučeni o podmínkách, za jejichž splnění lze v řízení pokračovat. Potud odkazuje na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2014, sp. zn. 29 Cdo 2514/2012, uveřejněného pod číslem 9/2015 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 9/2015“).

8. Rozhodnutí odvolacího soudu je podle dovolatele nesprávné též proto, že žalobce (v důsledku zjištění úpadku, prohlášení konkursu na jeho majetek a soupisu nemovitostí do jeho majetkové podstaty) ztratil v průběhu odvolacího řízení na požadovaném určení naléhavý právní zájem, neboť i v případě vyhovění žalobě se na právním vztahu žalobce a dovolatele „ničeho nezmění“ a nemovitosti zůstanou zahrnuty v majetkové podstatě žalobce; potud jde podle dovolatele při posouzení naléhavého právního zájmu o otázku dovolacím soudem neřešenou.

9. Ve vztahu k závěru odvolacího soudu o absolutní neplatnosti smlouvy o zajišťovacím převodu práva dovolatel argumentuje, že odvolací soud aplikoval závěry formulované v R 45/2009 na projednávanou věc nepřípustně retroaktivně, jelikož smlouva o zajišťovacím převodu práva byla uzavřena již v roce 2004. Nadto má za to, že smluvní ujednání o „trvalosti převodu“ lze vykládat jako platné ujednání o poskytnutí „náhradního plnění“, tedy ujednání o změně obsahu závazku podle § 516 či § 570 obč. zák., což rovněž považuje za právní otázku dovolacím soudem doposud neřešenou.

10. Dovolatel namítá také vady řízení spočívající v tom, že odvolací soud pokračoval v řízení na základě podání žalobce, o jehož pravosti byly vysloveny dovolatelem i insolvenční správkyň žalobce pochybnosti, jakož i v tom, že odvolací soud ustanovil žalobci opatrovníka z řad advokátů, aniž by pátral po jeho pobytu a oslovil jeho příbuzné, zda hodlají funkci opatrovníka vykonávat. Odkazuje též na skutečnost, že věc byla v řízení před soudem prvního stupně přidělena jinému samosoudci, ačkoliv z obsahu spisu není zřejmé, na základě jaké změny rozvrhu práce se tak stalo.

11. Podáním doručeným soudu dne 22. srpna 2020 (za běhu lhůty k podání dovolání) dovolatel doplnil své dovolání tak, že napadl též zbývající výroky odvolacího soudu, jimiž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, a to z důvodu jejich nepřezkoumatelnosti a „částečné nesprávnosti“. Zároveň s tím navrhl přerušit dovolací řízení a předložit Ústavnímu soudu návrh na zrušení ustanovení § 238 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.

12. Žalobce navrhl dovolání zamítnout maje napadené rozhodnutí odvolacího soudu za správné.

13. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

14. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání.

15. V rozsahu, v němž směřuje proti výrokům o nákladech řízení (druhému, třetímu a čtvrtému výroku rozsudku odvolacího soudu) Nejvyšší soud dovolání, jež může být přípustné jen podle § 237 o. s. ř., bez dalšího odmítl jako objektivně nepřípustné podle § 243c odst. 1 o. s. ř., když přípustnost dovolání v tomto rozsahu vylučuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. h/ o. s. ř. O ústavnosti aplikované úpravy týkající se vymezení přípustnosti dovolání přitom nemá Nejvyšší soud žádné pochybnosti (srov. důvody usnesení Ústavního soudu ze dne 30. května 2019, sp. zn. III. ÚS 941/19).

16. V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti prvnímu výroku napadeného rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé, shledal Nejvyšší soud dovolání přípustným, neboť otázku existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení posoudil odvolací soud v rozporu s níže uvedenou judikaturou odvolacího soudu.

17. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodné následující skutečnosti vyplývající z obsahu spisu a insolvenčního rejstříku (ohledně insolvenčního řízení vedeného na majetek žalobce).

[1] Žalobce podal žalobu v projednávané věci dne 14. října 2005.

[2] Soud prvního stupně rozhodl (v pořadí druhým rozsudkem) dne 23. října 2012.

[3] Krajský soud v Brně oznámil zahájení insolvenčního řízení vedeného na majetek žalobce (na základě věřitelského návrhu podaného žalovaným) vyhláškou ze dne 8. listopadu 2012, č. j. KSBR 26 INS XY, zveřejněnou v insolvenčním rejstříku téhož dne.

[4] Usnesením ze dne 24. května 2013, č. j. KSBR 26 INS XY, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne, Krajský soud v Brně (mimo jiné) zjistil úpadek žalobce a prohlásil konkurs na jeho majetek.

[5] Příhláškou pohledávky P1 přihlásil žalovaný do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalobce tři dílčí pohledávky, a to dílčí pohledávky P1-1 a P1-2 jako zajištěné z titulu soudcovského zástavního práva na nemovitostech [zřízeného usnesením Okresního soudu v Hodoníně ze dne 1. prosince 2009, č. j. 12 E 172/2009-12, jež nabylo právní moci dne 5. května 2010 (pro pohledávku P1-1), a usnesením Okresního soudu v Hodoníně ze dne 25. května 2007, č. j. 12 E 8/2007-18, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 23. září 2008, sp. zn. 38 Co 373/2008, jež nabylo právní moci dne 4. května 2009 (pro pohledávku P1-2)] a dále dílčí pohledávku P1-3 jako nezajištěnou.

[6] Insolvenční správkyň žalobce sepsala nemovitosti do majetkové podstaty žalobce (coby insolvenčního dlužníka) dne 8. srpna 2013 (B-5).

[7] Žalovaný (v odkazovaném řízení žalobce) podal dne 26. srpna 2013 žalobu vůči insolvenční správce žalobce o určení pořadí přihlášených pohledávek P1-1 a P1-2, které insolvenční správce popřela co do pořadí (zajištění); incidenční spor je u Krajského soudu v Brně projednáván pod sp. zn. 26 ICm XY.

[8] K výzvě odvolacího soudu učiněné přípisem ze dne 13. ledna 2015 (č. l. 478), zda navrhuje pokračování v řízení, a pokud ano, v čem spatřuje po prohlášení konkursu a podání vylučovací žaloby naléhavý právní zájem na požadovaném určení, insolvenční správce žalobce sdělila dne 26. ledna 2015 (č. l. 484), že pokračování v řízení nenavrhuje, neboť otázka platnosti smlouvy o zajišťovacím převodu práva bude projednávána v insolvenčním řízení.

[9] Odvolací soud přípisem ze dne 10. února 2015 (č. l. 486) sdělil zástupci žalovaného a zástupkyni vedlejších účastníků, že řízení je „nadále v důsledku konkursu na majetek žalobce ze zákona přerušeno“.

[10] Rozsudkem ze dne 10. května 2018, č. j. (4) 26 ICm XY, Krajský soud v Brně, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. října 2019, č. j. 26 ICm XY, 11 VSOL XY (KsBR 26 INS XY), byla pravomocně zamítnuta žaloba vedlejších účastníků (v odkazovaném řízení žalobců) na vyloučení nemovitostí z majetkové podstaty žalobce projednávána jako incidenční spor v insolvenčním řízení vedeném na majetek žalobce. Dovolání vedlejších účastníků (v odkazovaném řízení žalobců) odmítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. ledna 2022, sen. zn. 29 ICdo 28/2020.

[11] Podáním ze dne 23. září 2019 navrhl žalobce pokračovat v řízení (č. l. 524).

[12] Odvolací soud rozhodl dovoláním napadeným rozhodnutím dne 2. července 2020.

18. Judikatura Nejvyššího soudu je ohledně výkladu existence naléhavého právního zájmu na určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není (§ 80 o. s. ř.), ustálená v následujících závěrech:

[1] Určovací žaloba je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu, a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Tyto funkce určovací žaloby korespondují právě s podmínkou naléhavého právního zájmu; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude ani naléhavý právní zájem na takovém určení. Přitom příslušné závěry se vážou nejen k žalobě na určení jako takové, ale také k tomu, jakého konkrétního určení se žalobce domáhá (srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2006, sp. zn. 31 Cdo 1836/2005, uveřejněný pod číslem 53/2007 Sb. rozh. obč., a judikaturu v něm citovanou).

[2] Naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým, a nemá-li žalobce k dispozici jiný právní prostředek, jehož pomocí by mohl své právo hájit účinněji. Prostřednictvím určovací žaloby nelze řešit otázky, které mají význam jen pro jiné již probíhající řízení (v němž je lze řešit jako předběžné otázky) nebo které mají být podle zákona řešeny v jiném řízení; určovací žaloba je nepřípustná tam, kde neslouží potřebám praktického života, ale jen ke zbytečnému rozmnožování sporů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2003, sp. zn. 21 Cdo 58/2003, uveřejněný pod číslem 2/2004 Sb. rozh. obč., či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. srpna 2011, sp. zn. 21 Cdo 4229/2009, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 3, ročník 2012, pod číslem 31).

[3] Otázku existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení soud posuzuje vždy ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem, které žalobce (navrhovatel) vylicí v žalobě (návrhu) [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněný pod číslem 107/2014 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 107/2014“)].

[4] To, zda je určovací žaloba ve smyslu ustanovení § 80 o. s. ř. stále přípustná (jelikož je dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení), posuzuje soud podle konkrétních okolností toho kterého případu podle stavu v době vydání rozhodnutí (§ 154 odst. 1, § 211 o. s. ř.), jenž se může lišit od stavu, jenž zde byl v době zahájení řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2008, sp. zn. 29 Odo 1513/2005, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 2009, pod číslem 36).

[5] Nemá-li žalobce ke dni vydání rozhodnutí na požadovaném určení naléhavý právní zájem, je to vždy důvodem k zamítnutí určovací žaloby, s tím, že žalobci nic nebrání v tom, aby žalobu znovu podal v době, kdy naléhavý právní zájem na takovém určení získá (změní-li se poměry, za nichž soud určovací žalobu zamítl) [srov. R 107/2014].

19. Ohledně uplatnění pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva (§ 2 písm. g/ insolvenčního zákona) v insolvenčním řízení platí, že dokonce i tehdy, stala-li se pohledávka zajištěná zajišťovacím převodem vlastnického práva splatnou před rozhodnutím o úpadku, ale zajištění stále trvá (nebylo vypořádáno způsobem předvídaným ve smlouvě), sepíše insolvenční správce předmět zajištění do majetkové podstaty jako vlastnictví dlužníka. Zajištěný věřitel má pouze právo přihlásit svou pohledávku do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka jako zajištěnou (s právem na uspokojení z výtěžku zpeněžení zajištění); vyloučení zajištění ze soupisu majetkové podstaty dlužníka se z titulu takového vlastnictví úspěšně domoci nemůže. Přihlášení takové pohledávky zajištěným věřitelem pohledávky není podmíněno tím, zda a kdy insolvenční správce sepíše majetek sloužící k zajištění do majetkové podstaty dlužníka (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. července 2013, sen. zn. 29 NSČR 23/2012, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 2014, pod číslem 98, a důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2014, sen. zn. 29 NSČR 39/2014, uveřejněné pod číslem 39/2015 Sb. rozh. obč.).

20. Nejvyšší soud dále ve svých rozhodnutích opakovaně vysvětlil, že je na věřiteli (v souladu s dispoziční zásadou), zda v insolvenčním řízení uplatní právo na uspokojení své pohledávky ze zajištění. Zajištěný věřitel se tedy může rozhodnout, že právo na uspokojení ze zajištění neuplatní (nepřihlásí) v insolvenčním řízení vůbec, bez zřetele k tomu, že mu zajištění náleží (trvá) podle předpisů, podle kterých bylo zřízeno. K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, sen. zn. 29 NSČR 32/2011, uveřejněné pod číslem 112/2012 Sb. rozh. obč., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2018, sen. zn. 29 NSČR 34/2016, uveřejněné pod číslem 90/2019 Sb. rozh. obč., či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2018, sen. zn. 29 NSČR 150/2016, uveřejněné pod číslem 91/2019 Sb. rozh. obč.

21. K tomu lze pro poměry projednávané věci dodat, že má-li věřitel pohledávku zajištěnou majetkem, který náleží do majetkové podstaty, více způsoby [na základě různých právních důvodů vypočtených v § 2 písm. g/ insolvenčního zákona, například (soudcovským) zástavním právem a zajišťovacím převodem (vlastnického práva)], je na jeho uvážení, zda vůbec v insolvenčním řízení uplatní své právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, popřípadě který právní důvod zajištění v přihlášce pohledávky uvede.

22. V rozsudku ze dne 29. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011, uveřejněném pod číslem 116/2016 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud shrnul, že prostřednictvím vylučovací žaloby podané podle § 225 insolvenčního zákona se pro poměry insolvenčního řízení s definitivní platností vymezuje příslušnost určitého majetku k majetkové podstatě dlužníka. Na majetek sepsaný do majetkové podstaty

dlužníka se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na majetek dlužníka bez ohledu na to, zda je dlužník (skutečně) vlastníkem takového majetku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2018, sp. zn. 29 Cdo 6097/2017, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, číslo 5, ročník 2019, pod číslem 54). Nevyvratitelná právní domněnka, že určitý majetek byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně (§ 225 odst. 3 insolvenčního zákona), nenastane (pouze) tehdy, jestliže insolvenční soud na základě včas podané žaloby pravomocně rozhodne, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty. Otázku, zda určitý majetek byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně, je povolán řešit výlučně insolvenční soud, a to na základě žaloby na vyloučení majetku z majetkové podstaty, kterou projedná a rozhodne jako incidenční spor (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. listopadu 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014, uveřejněný pod číslem 48/2015 Sb. rozh. obč., dále jen „R 48/2015“).

23. Jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyústí zkoumání (ne)platnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka jiným (než insolvenčním) soudem či jiným orgánem ve vydání rozhodnutí, jímž se žaloba o takové určení zamítá (ve zjištění, že není důvod vyslovit neplatnost právního úkonu), jde ve smyslu ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona, o „jiný způsob zjištění“ namítané neplatnosti, jímž insolvenční soud rovněž není vázán. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2021, sen. zn. 29 ICdo 142/2019, uveřejněný pod číslem 31/2022 Sb. rozh. obč., dále jen „R 31/2022“). Skutečnost, že insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění, a že v průběhu insolvenčního řízení posoudí neplatnost takového právního úkonu pouze insolvenční soud, je dána přímo ustanovením § 231 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona.

24. Uvedené závěry ustálené judikatury se v poměrech projednávané věci promítají následovně:

25. V průběhu odvolacího řízení bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek žalobce, byl zjištěn úpadek žalobce a na jeho majetek byl prohlášen konkurs. Námitkám dovolatele ohledně chybného postupu odvolacího soudu je nutné přisvědčit potud, že odvolací soud postupoval nesprávně, když v rozporu s ustanovením § 263 odst. 4 insolvenčního zákona a se závěry formulovanými v R 9/2015 nevyrozuměl účastníky o přerušení řízení usnesením, kterým se upravuje vedení řízení, toto usnesení nedoručil všem účastníkům řízení a nepoučil je zároveň o tom, za jakých podmínek je možno v přerušném řízení pokračovat (§ 264 insolvenčního zákona). Tento postup ale (na rozdíl od věci řešené v R 9/2015) neměl na správnost dovoláním napadeného rozhodnutí vliv, poněvadž insolvenční správkyně žalobce výslovně a opakovaně odvolacímu soudu sdělila, že nehodlá podat návrh na pokračování v řízení (viz sdělení č. l. 493, 494, 496, 498, 500, 502, 510), a v řízení bylo pokračováno na následný návrh žalobce (č. l. 524).

26. Se závěrem odvolacího soudu o existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení v době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí však souhlasit nelze. Nemovitosti byly po zahájení odvolacího řízení pojaty insolvenční správkyní žalobce do soupisu majetkové podstaty coby majetek žalobce, přičemž žalovaný uplatnil své dílčí pohledávky č. 1 a 2 jako zajištěné soudcovským zástavním právem váznoucím na nemovitostech (tedy nikoliv zajištěné zajišťovacím převodem vlastnického práva k nemovitostem). Vylučovací žaloba vedlejších účastníků na vyloučení nemovitostí z majetkové podstaty dlužníka byla pravomocně zamítnuta, takže je dána nevyvratitelná právní domněnka, že nemovitosti byly pojaty do soupisu majetkové podstaty oprávněně a za řádného průběhu insolvenčního řízení lze očekávat jejich zpeněžení.

27. Za této procesní situace je nepodstatné řešit otázku platnosti smlouvy o zajišťovacím převodu vlastnického práva k nemovitostem, neboť na další nakládání s nemovitostmi (jejich zpeněžení v rámci insolvenčního řízení) nemá výsledek projednávané věci žádný vliv. Žalobce není osobou s dispozičním oprávněním k nemovitostem (§ 229 odst. 3 písm. c/, § 246 odst. 1 insolvenčního zákona)

a otázka, zda bude žalovaný uspokojen z výtěžku zpeněžení nemovitostí, se řeší výlučně v insolvenčním řízení v návaznosti na výsledek incidenčního sporu o určení pořadí jeho pohledávek vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. 26 ICM XY.

28. Jinak řečeno, žalobce (coby insolvenční dlužník) nemá (ke dni vydání dovoláním napadeného rozhodnutí neměl) naléhavý právní zájem na určení neplatnosti smlouvy o zajišťovacím převodu vlastnického práva k nemovitostem, které byly oprávněně pojaty do soupisu jeho majetkové podstaty a které mají být za řádného a očekávaného průběhu insolvenčního řízení zpeněženy v rámci insolvenčního řízení. Taková určovací žaloba je naopak typickým případem řízení, které neslouží potřebám praktického života, neboť jeho výsledek se nemůže nijak pozitivně promítnout do právních poměrů žalobce (ve smyslu odstranění jeho nejistého právního postavení).

29. Zbývá dodat, že v souladu se závěry formulovanými v R 107/2014 žalobci nic nebrání v tom, aby žalobu znovu podal v době, kdy naléhavý právní zájem na požadovaném určení (znovu) získá, změnil-li se poměry určující pro rozhodnutí projednávané věci.

30. Uzavřel-li odvolací soud, že žalobce měl v době vydání napadeného rozhodnutí naléhavý právní zájem na požadovaném určení, je jeho právní posouzení rozporné s výše uvedenou judikaturou dovolacího soudu, a tudíž nesprávné. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), zrušil rozsudek odvolacího soudu (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

31. Napadené rozhodnutí odvolacího soudu neobstálo již v rovině právního posouzení existence naléhavého právního zájmu na požadovaném určení. Nejvyšší soud se tak pro nadbytečnost nezabýval ostatními dovolacími námitkami a tvrzenými vadami řízení. Vypořádat se s těmito námitkami bude v další fázi řízení úkolem odvolacího soudu.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)